

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Veroniky Juříčkové a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **Generali Česká pojišťovna a.s.**, sídlem Spálená 75/16, Praha 1, zastoupená JUDr. Robertem Němcem, LL.M., advokátem, sídlem Jáchymova 26/2, Praha 1, proti žalovanému: **Finanční arbitr**, sídlem Legerova 1581/69, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2020, č. j. FA/SR/ZP/362/2017-32, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2020, č. j. 14 Af 23/2020 - 44,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2020, č. j. 14 Af 23/2020 - 44, **se ruší a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Městský soud v Praze v záhlaví označeným usnesením odmítl žalobu směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2020, č. j. FA/SR/ZP/362/2017-32. Tímto rozhodnutím žalovaný k návrhu třetí osoby (dále jen „spotřebitel“) určil neplatnost pojistné smlouvy specifikované v rozhodnutí (v části týkající se životního pojištění) a uložil žalobkyni povinnost zaplatit sankci 15 000 Kč podle § 17a zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi. V části týkající se požadavku spotřebitele na vydání bezdůvodného obohacení žalovaný návrh zamítl (pro promlčení práva) a ve zbytku řízení zastavil (zčásti pro nepřislusnost a zčásti pro zpětvzetí návrhu spotřebitelem). Odmítnutí žaloby městský soud odůvodnil nedostatkem pravomoci, neboť dle jeho názoru finanční arbitr rozhodoval o soukromých právech osob, a tedy soudní kontrola tohoto rozhodování přísluší obecným

soudům v občanském soudním řízení (podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád). Městský soud zároveň žalobkyni poučil, že se ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení může domáhat svého práva v občanském soudním řízení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[2] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Stejně jako v žalobě zopakovala, že výrokem rozhodnutí žalovaného určujícím neplatnost pojistné smlouvy a výrokem ukládajícím jí peněžitou sankci byla zkrácena na svých právech. Zdůraznila, že se žalobou domáhala vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí a v této souvislosti poukázala na judikaturu, dle které pravomoc k vyslovení nicotnosti mají výhradně správní soudy, a to i v případech, kdy se jedná o rozhodnutí správních orgánů vydávaná v soukromoprávních věcech. Stěžovatelka připomněla argumentaci, na základě které dospěla k závěru o nicotnosti rozhodnutí žalovaného (pro nedostatek jeho pravomoci rozhodovat v jím řešených sporech určovacím výrokem); a zároveň doplnila, že i kdyby existovala pravomoc žalovaného k vydávání určovacích výroků, nebyla pro vydání takového výroku v souzené věci splněna zákonná podmínka.

[3] Žalovaný práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[5] V posuzovaném případě není mezi účastníky spor o to, že předmětem řízení vedeného před žalovaným bylo rozhodování sporu mezi navrhovatelem (spotřebitelem) a stěžovatelkou (pojistitelem) při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění [§ 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi]. Již v rozsudku ze dne 19. 4. 2007, č. j. 2 Afs 176/2006 - 96, č. 1258/2007 Sb. NSS, bod [26], přitom Nejvyšší správní soud k této otázce vyslovil, že se jedná o řízení ve věcech soukromoprávních, nikoli řízení dotýkající se veřejných subjektivních práv účastníků ve smyslu § 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Pro posouzení otázky pravomoci soudů je zároveň důležité doplnit, že uložení „sankce“ dle § 17a zákona o finančním arbitrovi je součástí rozhodnutí arbitra v „hlavní věci“ (tedy ve věci soukromého práva), a sdílí proto její procesní osud i při následné soudní kontrole. Soud v občanském řízení soudním proto spolu s „hlavní věcí“ standardně rozhoduje i o případné uložení povinnosti podle § 17a zákona o finančním arbitrovi (viz citovaný rozsudek č. j. 2 Afs 176/2006 - 96, bod [33]).

[6] Městský soud však v nyní souzené věci přehlédl, že stěžovatelka se podanou žalobou nedomáhala zrušení rozhodnutí žalovaného (jak městský soud chybně uvedl v bodě 1 odůvodnění napadeného usnesení), nýbrž vyslovení jeho nicotnosti (viz body 9 a 32 žaloby, jakož i žalobní petit formulovaný v závěru žaloby). Žalobou napadené rozhodnutí stěžovatelka pokládá za nicotné a v takovém případě se neuplatní „prostá dvojkolejnost“ přezkumu správních rozhodnutí v závislosti na tom, zda se jedná o

pokračování

rozhodnutí činěná ve věci soukromoprávní či veřejnoprávní, nýbrž dochází (v intencích závazného právního názoru, obsaženého v usnesení zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011 - 25, č. 2644/2012 Sb. NSS) k „zdvojené dvojkolejnosti“ řízení. Přestože platí, že věci týkající se rozhodnutí správních orgánů v soukromoprávní věci rozhodují soudy v občanském soudním řízení podle části páté občanského soudního řádu, zvláštní senát dovodil, že kompetenci k vyslovení nicotnosti správních rozhodnutí mají výhradně soudy ve správním soudnictví, a to bez ohledu na charakter věci, v níž bylo správní rozhodnutí vydáno (soukromoprávní či veřejnoprávní). Jinak řečeno, z citovaného usnesení zvláštního senátu přímo vyplývá, že věcná příslušnost soudu rozhodujícího v občanském soudním řízení či soudním řízení správním se bude v případě napadeného rozhodnutí správního orgánu vydaného v soukromoprávní věci lišit podle toho, zda bude v žalobě namítána nicotnost, anebo „pouhá“ nezákonnost tohoto rozhodnutí. Shora vyslovené závěry zvláštního senátu Nejvyšší správní soud následoval v řadě svých rozsudků (např. ze dne 11. 6. 2008, č. j. 8 As 7/2007 - 64, ze dne 9. 4. 2009, č. j. 1 As 60/2008 - 77, nebo ze dne 3. 12. 2012, č. j. 2 As 129/2012 - 24). Je tedy nutno uzavřít, že „monopol“ k vyslovení nicotnosti (podle § 76 odst. 2 s. ř. s.) mají i vůči správním rozhodnutím vydávaným v soukromoprávních věcech toliko soudy ve správním soudnictví.

[7] Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. *soud návrh odmítne také tehdy, (...) domáhá-li se (rozuměj navrhovatel) návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. V usnesení o odmítnutí návrhu musí být navrhovatel poučen o tom, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení může podat žalobu a ke kterému věcně příslušnému soudu.* Městský soud tedy nesprávně žalobu usnesením odmítl, neboť stěžovatelka se nedomáhala přezkoumání rozhodnutí, nýbrž vyslovení jeho nicotnosti s argumentací, že je žalovaný vydal mimo meze zákonné pravomoci. Podmínky postupu podle § 46 odst. 2 s. ř. s. proto nebyly v daném případě naplněny, a usnesení městského soudu je z tohoto důvodu nezákonné.

[8] V dalším řízení se proto městský soud jednak vypořádá s namítanou nicotností žalobou napadeného rozhodnutí, a neopomene zohlednit, že stěžovatelka žalobou napadla pro nicotnost rozhodnutí žalovaného jako celek (tedy v rozsahu všech jeho výroků), byť se argumentace obsažená v žalobě vztahuje výhradně k nicotnosti výroků B.III (určení neplatnosti části pojistné smlouvy) a B.V (uložení související peněžní „sankce“). Přestože u ostatních výroků žalobou napadeného rozhodnutí stěžovatelka pravomoc žalovaného k jejich vydání výslovně nezpochybnila, městský soud s ohledem na formulaci petitu žaloby formálně rozhodne rovněž ve vztahu k těmto dalším výrokům.

[9] Nejvyšší správní soud současně poznamenává, že předmětem rozhodování v nyní vedeném řízení byla výhradně otázka, zda městský soud správně žalobu odmítl pro nedostatek pravomoci správních soudů. Zrušením napadeného usnesení Nejvyšší správní soud nijak nepředjímá, zda se v případě žalobou napadeného rozhodnutí, či jeho částí (srov. § 76 odst. 2 věta druhá s. ř. s.) skutečně jedná o rozhodnutí nicotné. To bude předmětem dalšího řízení u městského soudu.

[10] Závěrem Nejvyšší správní soud doplňuje, že stěžovatelčina alternativní argumentace obsažená v kasační stížnosti, poukazující vedle nedostatku pravomoci žalovaného k vydávání určovacích výroků rozhodnutí rovněž na jeho nezákonnost spočívající v

absenci „závažného právního zájmu“ [ve smyslu (ne)naplnění podmínek § 142 odst. 1 a 2 správního řádu pro vydání určovacího výroku rozhodnutí], je argumentací pro výsledek řízení v nyní projednávaném případě nerozhodnou, neboť nesměřuje k tvrzené nicotnosti žalobou napadeného rozhodnutí, kterou se správní soudy mohou dle judikatury citované výše zabývat, nýbrž k nenaplnění zákonných podmínek pro vydání určovacího výroku rozhodnutí v konkrétní věci. Nejvyšší správní soud se jí tudíž nemohl zabývat.

IV. Závěr a náklady řízení

[11] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto ve smyslu § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[12] V novém řízení rozhodne městský soud také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. února 2022

Mgr. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu